

Kasvi- ja eläintautivakuutusten vapautus vakuutusmaksuverosta muodostaa uuden verotuen

Sipilän hallitus esitti satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten, jäljempänä kasvitautivakuutukset, vapauttamista vakuutusmaksuverosta (HE 317/2018). Muutoksen taustalla vaikuttaa se, että valtion rahoittamasta satovahinkojen korvauksesta on siirrytty vakuutus pohjaiseen järjestelmään vuonna 2016. Verovapautuksen tavoitteena on helpottaa sato- ja kasvintuhoojavahinkojen vakuutus pohjaisen järjestelmän käynnistämistä.

Valiokuntakäsittelyssä esitykseen lisättiin myös eläintautivakuutusten verovapaus. Valiokunnissa kuultujen lausuntojen mukaan eläintautivakuutusten laaja käyttö ja kattavuus tulee varmistaa. Verovapaudella tavoitellaan eläintautivakuutusten ottamisen helpottamista.

Eduskunta hyväksyi esityksen helmikuussa 2019. Verovapaus astui voimaan kasvitautivakuutusten osalta maaliskuussa 2019 ja on voimassa määräajan vuoden 2027 loppuun. Eläintautivakuutusten osalta vapautus tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana ja on voimassa vuoden 2027 loppuun. Asetus on tarkoitus antaa syyskauden 2019 aikana.

Verotuen arvo on arviolta noin 2 miljoonaa euroa vuositasolla.

Nykytila

Suomessa sovellettavasta vakuutusmaksuverosta säädetään eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/1966), jäljempänä vakuutusmaksuverolaki.

Vakuutusmaksuverolain veropohja on laaja ja se kattaa yleisesti vakuutukset, joiden kohteena on Suomessa oleva omaisuus ja elinkeinotoimintaan liittyvä etuus. Lakiin ei tätä ennen ole sisällynyt toimialakohtaisia vapautuksia, joiden kohteena olisi tietty omaisuus tai etuus. Kasvi- ja eläintautivakuutusten verovapaus merkitsee poikkeusta lain aiempaan rakenteeseen.

Vakuutusmaksuverolain muut aiemminkin voimassa olleet verovapaudet liittyvät sosiaalivakuutuksiin, henkilövakuutustoimintaan, kansainväliseen tavaraliikenteeseen ja osittain veron kertautumisen estämiseen. Lain mukaan verosta vapaa on vakuutusmaksu, joka perustuu yksinomaan henkilö-, luotto- tai jälleenvakuutus sopimukseen tai potilasvahinkolain (585/1986) mukaiseen vakuutus sopimukseen taikka maasta vietävän, maahan tuotavan tai maan kautta kuljetettavan tavarankuljetusvakuutus sopimukseen tai ulkomaanliikenteeseen pääasiallisesti käytettävän meri- tai ilma-aluksen tahi muun liikkuvan kuljetuskaluston vakuutus sopimukseen.

Vakuutusmaksuvero on mielletty arvonlisäverotusta täydentäväksi erityiseksi kulutusveroksi. Vakuutusmaksuveron verokanta on seurannut arvonlisäveron yleistä verokantaa ja on tällä hetkellä 24 prosenttia.

Tehty muutos

Vakuutusmaksuverolakiin on lisätty väliaikaisesti uusi 5 ja 6 §, jossa määritellään verosta vapautetut kasvi- ja eläintautivakuutukset.

Verovapautus koskee vakuutusmaksuja, jotka perustuvat satovahinkovakuutus sopimukseen tai maatalouden alkutuotannon kasvintuhoojavakuutus sopimukseen sekä niitä vakuutusmaksuja,

jotka perustuvat eläintautivakuutus sopimukseen. Verovapauden edellytyksenä on, että maatalouden harjoittajan palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja maatalouden harjoittajan vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

Verovapaus ei koske vakuutusmaksua, jos maatalouden harjoittaja on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla taloudellisesti vaikeuksissa tai maatalouden harjoittajaa koskee mainitun artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Maatalouden alkutuotannolla tarkoitetaan tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 702/2014 määriteltyä tuotantoa.

Huojennuksen vaikutus verotuottoihin

Vakuutusosalta saatujen tietojen mukaan vuonna 2018 peltoalasta oli vakuutettuna vain noin yksi prosentti. Kasvintuhoojavahinkojen varalle Suomessa ei ole hallituksen esityksen aikaan ollut tarjolla vakuutusia. Lakimuutosta edeltäneestä vakuutusmarkkinoiden tilanteesta johtuen satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutuksista on kertynyt vakuutusmaksuveroa valtiolle vain vähäisessä määrin. Verovapauden vaikutus valtion verotuottoon olisi siten vähäinen. Verotuoton menetys olisi nykytasolla arviolta alle 100 000 euroa vuodessa. Verovapauden vaikutukset verotuottoon kasvaisivat tulevaisuudessa satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten myynnin lisääntyessä. Satovahinkovakuutusten verovapaudesta aiheutuvaa verotuoton menetystä on vaikea arvioida, koska vakuutusten keskimääräisestä hinnasta ei ole tietoa. Todennäköisesti satovahinkovakuutusten verovapauden vaikutus valtion verotuottoon olisi enintään 1–2 miljoonaa euroa vuodessa. Eläintautivakuutusten verovapauden vaikutus valtion verotuottoon on arvioitu olevan puolestaan noin 700 000 euroa. Kasvi- ja eläintautivakuutusten verovapauden vaikutus valtion verotuottoihin on tällöin yhteensä noin 2 miljoonaa euroa vuositasolla. Verosta vapautuksella on verotuloja alentava vaikutus.

Ehdotus

Todetaan, että kasvi- ja eläintautivakuutusten vapautus vakuutusmaksuverosta muodostaa uuden verotuen, ja lisätään se verotukilistaukseen.

Kasvi- ja eläintautivakuutusten verovapaus olisi verotuki, jonka tavoitteena on sato- ja kasvintuhoojavahinkojen vakuutus pohjaisen järjestelmän käynnistämisen helpottaminen sekä eläintautivakuutusten ottamisen helpottaminen. Verovapaus olisi poikkeus normiverojärjestelmästä ja näin ollen muodostaisi verotuen.